AMÓN FRANQUEZA COMAS 10941

TRENCADISSA!

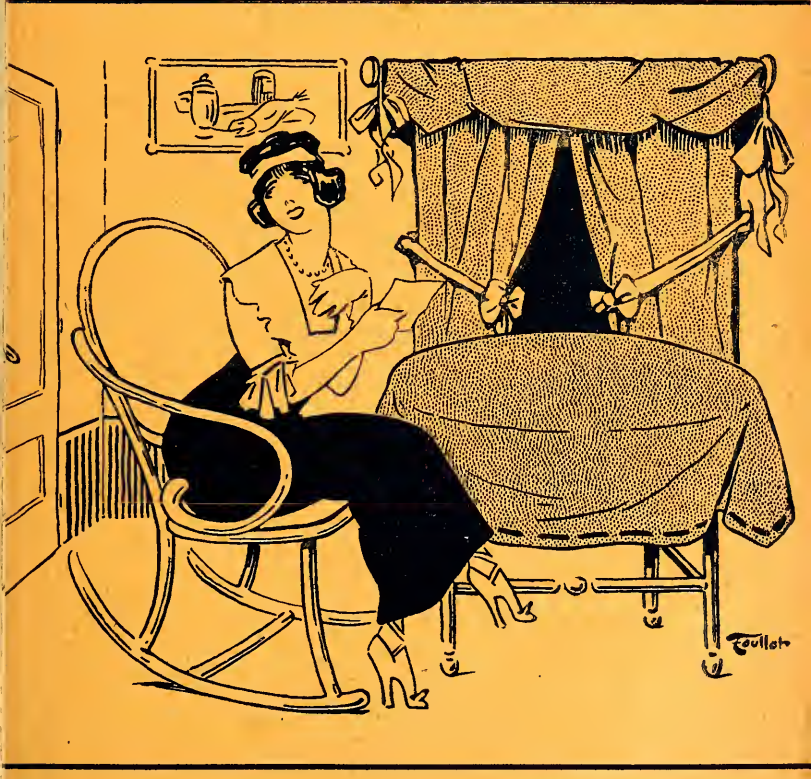

Una pesseta

MADRID
Sociedad de Autores Españoles
1914

4

¡TRENCADISSA!

COMEDIA EN UN ACTE, EN PROSA

DE

RAMON FRANQUEZA COMAS

Estrenada en el Teatre Principal, de Barcelona, la vetlla del divendres, dia 20 d'octubre de 1911

RA-VEN
LIBRE
ELONA
P CAR ATRO MUNDIAL
BIP OTE Sant Pau - 21
1011

REPARTIMENT

PERSONATGES	ACTORS
D.ª LOLA (viuda jove)	D.ª PILAR SANTOLARIA
CRISTINA (criada aixerida). . .	» CAROLINA SOTO
D. AURELI (advocat)	D. MIQUEL ORTÍN
» SILVESTRE (conco, 58 anys) . .	» HERMENEGILD GOULA
BARTOLDO (músich jove, actor còmich)	» DOMINGO AYMERICH
UN CRIAT	» JOAQUIM FERNÁNDEZ

L'escena, a Sarrià.—Dreta y esquerra, les de l'actor

Direcció de don Hermenegild Goula

La «Sociedad de Autores Españoles», és l'única encarregada de cobrar els drets d'autor de les representacions que's donguin d'aquesta obra.

Queda fet el dipòsit que marca la llei.

FÉLIX COSTA
IMPRESSOR
Nou de la Rambla, 45

ACTE UNICH

El teatre representa un menjador ben amoblat. Porta al foro, al centre, taula ab cadires de menjador, auxiliars, y dos balancins. Al costat de la porta del centre, trinxant; a la dreta, en segón terme, porta que dóna a les habitacions, y al meteix costat, en primer terme, buffet de menjador, ben parat, ab una vajilla de Sèvres riquíssima. A l'esquerra, finestra que dóna al carrer y que té de venir enfront del buffet. Sobre'l trinxant hi haurà recado per escriure y un rotllo de papers. Làmpara elèctrica. Quadros, bodegons de menjador. Timbre elèctrich al centre de la taula dessota la làmpara.

ESCENA PRIMERA

BARTOLDO y CRISTINA, aquesta arreglant els mobles.

BARTOLDO (Desde la porta.) ¿Es pot entrar?
CRISTINA Ara qu'ets a dins. ¿Per ahont has passat?
BARTOLDO La porta del pis era ajustada.
CRISTINA ¿Y essent ajustada la porta, com Mare de Déu t'has atrevit a entrar fins aquí?
BARTOLDO ¿Això em preguntes, ingrata? ¿Per ventura no sabs que l'amor penetra *por las rendijas de una puerta herméticamente cerrada?* Y si aquesta no era més que ajustada, rahó de més perquè em tinguis aquí, a mi y al amor.
CRISTINA ¡Camandulero! ¿Què vols?

612270

BARTOLDO Aquest matí, tant bon punt Febo ha ferit els meus ulls ab sos raigs divins, he dit entre mi: Fa més de tres setmanes que'ls meus amors no passen del platonisme mímich-telegràfich, y això s'ha d'acabar. Apenes et veig, ¡oh regina dels meus amors! Condemnat a passejar com a guerriller els carrers d'aquest barri llunyà de Sarrià, per fi m'he decidit a assaltar la plassa, y aquí em tens: vinch de parlamentari y porto declaració oral o escrita. Anem, primer, a la oral; escolta:

CRISTINA No pot ser, és fàcil que'ns sentís la senyoreta.

BARTOLDO En aquest cas té y llegeix. (Donantli una carta.)

CRISTINA ¿Y què és això?

BARTOLDO La declaració escrita. Una carteta perfumada ab essència de *mil flores*. A dintre hi trobaràs una pedreta que hi vaig ficar, ab l'intent de tirarla pel balcó si era el cas de que jo no pogués entrar per la porta.

CRISTINA (Agafant la carta y guardàntsela a la butxaca.) Molt bé. Y ara, fesme el favor d'anàrte'n desseguida, perquè la senyoreta, qu'és molt seria, si...

BARTOLDO Donchs a mi se m'ha figurat qu'és una joveneta molt amable, y sobre tot, molt bonica. Moltes vegades, mentres jo faig de vigilant, carrer amunt y carrer avall, per veure't, ha sortit al balcó y fins crech que s'ha fixat ab mi, perquè em mirava de certa manera.

CRISTINA ¿De debò?

BARTOLDO ¿Y perquè no? Rès té d'estrany que una viudeta jove es miri ab cert interès un solter jove, ben plantat y bon mosso com jo. Per això no tens pas motius per estar gelosa.

CRISTINA ¿Jo? ¿Y perquè? Per estar gelosa primer és precís...

BARTOLDO Estimarme. ¿No vols dir això?

CRISTINA Just.

BARTOLDO Ab palla y temps...

CRISTINA Es maduren les nespres, ¿oy?

BARTOLDO Y s'estoven els cors. Anem a veure: ¿Perquè no'm tens d'estimar? Jo vinch ab bons fins. La meva figura és agradable. La meva persona és airosa, elegant. Tinch un cor tendre, soch de bona pasta, y la meva posició social és excelent, soch artista y literat, tot a la vegada. Toco la trompa de nits y de dia manejo la ploma. Dues professions a qual millor. Tinch una magnífica embocadura pera l'instrument, y una mà de plata pera la ploma. De nit interpreto les obres dels gran músichs, de dia, les dels grans literats. Al vespre toco de suplent al Tívoli y de dia faig de copista a rahó de ral y mitj el plech; ¿què més vols? Ab l'estil dels grans mestres de la literatura que passen per aquestes mans he format un meu estil propi, fogós, ardent, que ja veuràs tu quan llegeixis l'epístola. A propòsit: ¿ahont has endressat la meva passió?

CRISTINA Aquí, a la butxaca... però veste'n desseguida, qu'està per sortir la senyoreta.

BARTOLDO M'alegraría de vèurela y contemplarla d'aprop.

CRISTINA ¿Y perquè? (Amoscada.)

BARTOLDO Tens rahó; no és necessari, Cristineta meva; cuyta, llegeix la carta, treume la pena del cor, donantme contestació aquesta tarda sens falta. (Mutis foro esquerra.)

ESCENA II

CRISTINA; desseguida DONYA LOLA.

CRISTINA ¡Aquesta tarda sens falta! No porta poca pressa el senyoret. Necessito pensarmhi molt. De cop y volta no's fan les coses, y

menys aquestes que porten cua y són per tota la vida. Acabem d'endressar el menjador, que si la senyoreta s'adona de com està, no serà mal sermó el que se'm prepara. (Arregla els mobles y els espolsa ab el plomero.) D'algún temps an aquesta part sempre està frenètica, tot la molesta. El metge diu que són els nervis y jo dich qu'és el ser viuda. El difunt, que no era gaire jove ni gaire amable, a donya Lola no li feya pas el pes, aixís és que ara em sembla que la malaltía de la senyoreta és falta de substitut. (Distreta, ab un cop de plomero fa caure dos plats, que's trencaràn al caure a terra o sobre el màrmol del buffet.) ¡Ay, Déu meu! ¿Què he fet? (Arreplega els trossos.) ¡Una vajilla que la senyoreta s'estima tant! ¡Serà capassa de despatxarme! ¿Y com arreglo aquest desperfecte, ara? ¡Impossible, no té arreglo! Si jo pogués donar la culpa... ¿A qui?... Sols ha entrat en Bartoldo... (Acudintli una idea.) Calla, ja tinch la solució. (Es treu la carta de la butxaca.) En aquesta carta no hi ha sobrescrit, y és fàcil suposar que ha sigut tirada del carrer, tenint el balcó obert. Preparem la martingala. Els trossos dels plats, aquí, y dessobre, la carta, y jo, fent el desentès. . La senyoreta ; dissimulem.

LOLA ¿Ja has tornat de la compra?

CRISTINA Si, senyoreta, y ara acabava d'endressar el menjador. ¿Que m'havía cridat?

LOLA No.

CRISTINA ¿Que vol sortir?

LOLA No sé el que fassi, si vagi a missa.

CRISTINA Avuy fa un dia molt hermós.

LOLA ¡Tant me fa! ¡Si no trobo gust en rès!

CRISTINA Es natural. ¡Això de veure's viuda tant jove!

LOLA ¿Què vols dir?

CRISTINA Dispensi'm, senyoreta, però a mi em sembla que la viudetat dèu ser la cosa

més trista del món... quan no és la més alegre.

LOLA ¿Y qui és que t'ha ficat al cap semblants ideas?

CRISTINA ¡Ay, ay! Elles meteixes se m'ocurreixen. Jo tinch formada molt bona opinió del matrimoni, y jugaría qualsevol cosa que vostè, per més que digui y deixi de dir, és del meteix parer meu.

LOLA Ets molt ximpleta, Cristina. (S'assenta a la taula.) Porta'm els estris d'escriure.

CRISTINA (Portant tinter, carpeta y ploma.) Lo que li he dit no resa en rès ni per rès ab el seu difunt, que al cel sigui. Ja sé, y dispensi, qu'era dels feréstechs y que no hi va ser pas gens ni mica felís, però això no vol dir que vostè renuncihi al matrimoni. Una flor no fa estiu.

LOLA Ay, noya, que xerraire que estàs, avuy; creume, val més que callis.

CRISTINA ¡Oh! no s'enfadi, per això. Jo no faig més que repetir lo que tot el món diu.

LOLA ¿Y què diu tot el món? ¡Veyam!

CRISTINA Que vostè s'ha pres l'estat de viuda massa a la valenta, que no deuría viure ta t retirada, essent, com és, joveneta, y guapa, sobre tot.

LOLA ¿Que's pensen que m'he tornat boja? No ha sigut may la meva costum ser rondallera, y ara menys que may. Quan, fa uns vint mesos, va morir el meu espós, vaig anar a viure a Calaf, y no me n'hauría mogut més, a no ser el ditxós plet que demanava la meva presencia a Barcelona.

CRISTINA Em sembla que, si no m'enganyo, he sentit a dir que'l plet ja'l tenía acabat.

LOLA Es veritat. Don Silvestre, germà del meu marit, que'm disputava l'herencia, ha renunciat a les seves pretensions.

CRISTINA Es que's diu, també, que'l seu cunyat

porta el plan de casarse ab vostè, a pesar dels seus cinquanta y pico.

LOLA (Aixecantse.) ¡Calla d'una vegada, Cristina! ¡Em mareges! ¡Y que pesada qu'ets, filla meva, avuy! ¡Em fas posar nerviosa, ab les teves coses!

CRISTINA (¡Y jo que'm creya posarla de bon humor parlantli de casori! Bona se m'espera quan vegi... (Referintse als plats trencats.) ¡Ay la mare!... ¡Preparemnos!) (Mutis foro esquerra.)

ESCENA III

DONYA LOLA, sola.

LOLA Aquestes minyones, si se'ls dóna corda semblen un despertador. ¿D'ahont treu, aquesta ximpleta, que'l meu mal humor y el meu aburriment provenen de veure'm viuda? Com si, per sort, se m'esperés ser més feliís ab don Silvestre, qu'és fet y pastat al difunt de son germà y ab qui he tingut d'empenyar paraula de casament per mor d'acabar aquest ditxós plet que m'hauría portat a la miseria. Es veritat que un jove, elegant, ben plantat, amable, em convindría més, però ¡ay! ¿ahont és? ¿Qui el troba? ¡Si passen tant alts! ¡Potser si que té rahó la minyona, que hauría tingut de sortir d'aquesta soletat, freqüentant la societat, reunions, teatres!... El meu caràcter no n'és amant, de bullici. Voldría que algú em descobrís aquí, en el meu retiro. Jo soch novelesca, y sempre he cregut que l'amor té de presentarse de cop y volta, sense lacayos que l'anuncihin ni procuradors que l'administrin. Però en aquest desert, ¿com és possible? (Acostantse al buffet y veyent els plats trencats.) ¡Endavant! Dos plats trencats

de la vajilla bona. ¡ Ja haurà sigut la Cristina ! ¡ Quines mans tant barroeres ! ¡ Aquí hi ha una carta ! (L'agafa y l'obre.) ¡ y una pedra dintre ! (Treu la pedra.) ¡ Oh ! ¡ y no hi ha direcció ! ¿ Pera qui serà? Veyam. (Llegeix.) «Ja no m'és possible amagar per més temps el foch d'una passió en que s'abranda la meva ànima. Desde'l moment que vaig tenir la sort de veure aqueixa cara d'àngel que tinch la ditxa de contemplar cada dia, ha brollat en el meu pit un amor que sols ab ma vida tindrà fi, y si aqueixos llavis de rosa y coral m'asseguressin no ser refusats els meus sentiments, sería el més felís, el més ditxós dels mortals.» (Parlant.) No hi ha firma. Aquesta carta és per mi, no hi ha dubte; però ¿qui és aquest misteriós amant que'm veu cada dia? ¡ Té de ser algún vehí, per forsa ! (S'acosta y mira per la finestra.) Aquí davant no hi ha més que una casa, y desde allí han tirat la carta. Si pogués, sense ser vista... (Mirant per la finestra.) En el primer pis hi ha els balcons tancats, en el segón, igual... ¡ Ah ! en el tercer hi ha un jove darrera dels finestrons; el meteix que molts dies he vist abocat al balcó, y que he reparat qu'és un galàn mosso. Ell és, no hi ha pas cap mena de dubte. ¿ Com ho faré pera saber noticies y antecedents d'un home que ha tingut l'atreviment de anunciarse trencantme els plats? ¡ Vayam ! (Toca el timbre.)

ESCENA IV

DONYA LOLA. CRISTINA foro esquerra.

CRISTINA ¿ Que'm crida? (Espantada.) (¡ Tot ho ha vist !)

LOLA Si, acosta't; tinch de parlarte.

CRISTINA (¡Sembla que no està pas enfadada!) ¿Què mana, senyoreta?

LOLA Tu, com totes les del teu rango, sabeu desseguida tots els antecedents de la gent del vehinat. Diga'm: ¿qui hi viu aquí al davant?

CRISTINA (Ja ha llegit la carta.) Senyoreta, com el barri és reduhit, és natural que una, sols per curiositat, s'enteri dels vehins. A la casa d'aquí al davant, al primer, hi viu un general retirat, carregat de dolor, que ara és a Caldas; al segón, un matrimoni ab set criatures que són set dimonis; al tercer...

LOLA ¿Qui hi viu en el tercer?

CRISTINA Un bon mossò, jove, elegant, és advocat de fresch, es diu Aureli y viu ab una tia seva velleta.

LOLA ¿Es advocat? (Reflexiona.) (¡Ah, quina idea!) ¿Has dit qu'és advocat?

CRISTINA Si, senyoreta. (Tanca la finestra.)

LOLA (El pas és arriscat, però fòra reflexions y provem.) (S'assenta a la taula y escriu.)

CRISTINA (Mirant sobre'l buffet.) (La carta no és allí, y...) ¿La senyoreta mana alguna cosa més?

LOLA Si, espera't. (Pausa. Escriu.) M'han passat pel cap certs dubtes sobre el meu plet ab don Silvestre, y abans de resoldre'l del tot, voldría consultar ab un advocat jove, y tota vegada que'n tinch un per vehí, aprofitaré l'ocasió pera parlarli. (Donantli una carta que ha escrit.) Pòrtali tot desseguida aquesta carta.

CRISTINA (Sorpresa.) ¿A don Aureli? ¿Al vehí?

LOLA Si, a l'advocat.

CRISTINA Vaig desseguida, senyoreta. (¿Quin misteri serà aquest?) (Mutis foro esquerra.)

ESCENA V

DONYA LOLA, sola.

LOLA ¡Ja està fet! ¡Ja no puch recular! Potser he obrat massa depressa y un xich a la lleugera... ¡Y ca!... Aquest és el millor medi de ferlo parlar, de que precisi, de que declari les seves intencions; y si la idea que d'ell tinch formada no correspòn als meus càlculs, el faré arrepentir del seu atreviment, li daré una llissó, y si no'n trech rès més, en trauré una estona de distracció a la fatigosa vida que porto.

ESCENA VI

DONYA LOLA, CRISTINA, y desseguida AURELI.

CRISTINA (Desde la porta.) ¡Ja puja!

LOLA ¿Tant aviat?

CRISTINA Si, senyoreta. Anava a sortir, li he donat la carta, l'ha llegida, y m'ha dit que tot desseguida pujava.

LOLA Molt bé; encara no sigui aquí, feslo entrar. (Mutis Cristina foro esquerra.) El rebré en el menjador, el lloch de les seves hassanyes. Ara que s'acosta el moment de l'entrevista, conech que'm falta el valor y casi casi tinch por. ¿Com serà? Però un home de lleys que ha fet el qu'ell ha fet dèu ser atrevit, y no dèu ferli entrebanch cap mena d'obstacle, y ja que ha fet sa presentació trencant, es just y lògich que qui trenca, pagui. ¿Veyam si voldrà pagar o és un insolvent? (Entra Aureli acompanyat de Cristina, foro esquerra.)

AURELI (Saludant.) Senyora...

LOLA (Tornant el saludo.) Cavaller... (¡He fet mal en confiar en el meu valor! ¡estich tre-

molant !) (Fa senyes a Cristina que acosti els balancins; aquesta ho fa y se'n va.)

AURELI Suposo qu'és vostè la que s'ha dignat escriure'm.

LOLA Si, senyor. (¡ Es simpàtich ! ¡ Té un to de veu molt agradable !)

AURELI Per lo tant, m'he apressurat a complàurela.

LOLA Puntualitat y favor que li agraheixo. (Moments de silenci.) (Si que va bé això, ¡ no bada la boca !)

AURELI (Torbat.) Estich... a les ordres... de vostè, senyora.

LOLA (Es presenta encongit, per disculpar el seu atreviment.) ¿Segons tinch entès vostè és advocat?

AURELI Si, senyora ; fa poch temps que pertanyo al gremi.

LOLA Per això li he pregat que'm fes l'obsequi de pujar en aquesta sa casa pera ferli una consulta.

AURELI Aixís ho diu la carta.

LOLA La casualitat em va fer saber que tenía per vehí un lletrat...

AURELI Llicenciat de poch, inexpert, motiu pel qual no crech que sigui la meva fama la que'm proporcioni el gust de trobarme aquí.

LOLA Ningú comensa la carrera essent cèlebre ; vostè és jove y casi m'atreviría a confessar...

AURELI ¿Què?...

LOLA (Està vist que li tindré de treure les paraules ab un tirabuixó y fer tot el gasto jo.) Deya que verdaderament és vostè molt jove, un advocat primerench, y...

AURELI Vostè, senyora, s'hauría format el càrrech de trobarse ab algún home de lleys, madur, grave, y el veure al seu davant un xitxaretlo sense experiencia l'espanta, vacila en depositar en mi la seva confiansa. No tingui cap mena de reparo en confes-

sarho, ni cregui que m'ofengui. Ab tot, senyora, per pochs que siguin els meus mèrits, els meus coneixements, els poso tots a la seva disposició, y pot explicarme, si és el seu gust, l'assumpto que desitja consultarme.

LOLA ¡Ah! ¿necessita vostè que jo l'hi espliqui?

AURELI ¡Es natural! si no, ¿com vol que sàpiga?...

LOLA (¡Em sembla que se'n burla! ¡Y ho diu ab una naturalitat!...)

AURELI L'escolto.

LOLA Donchs bé; sàpiga vostè que tinch d'entaular un plet contra cert subjecte.

AURELI ¿Y el motiu?

LOLA El motiu és per haverme trencat dos plats. (Senyalantli.)

AURELI (Admirat.) ¿Com? ¿Son aquells?

LOLA (¡Quina calma que gasta!) Si, senyor; vull posar plet a qui me'ls ha trencat. Vostè tal vegada dirà qu'és una ridiculesa el disputar per una cosa tant baladí; però ¿què hi farà? Es un recort de familia que estimo molt. Aquesta vajilla me la va regalar el meu difunt marit, que al cel sigui.

AURELI Per desgracia, senyora, els tribunals no aprecíen el valor d'afecció, y no estimen les coses sinó segons el seu preu corrent y usual; y baix aquest punt de vista no crech que'l dany sigui de consideració.

LOLA Per lo meteix; no és pas d'això de lo que'm queixo, sinó del modo en que se m'ha fet.

AURELI Sempre haurà sigut l'atolondrament d'algún criat...

LOLA No, senyor: la causa ha sigut una declaració amorosa.

AURELI ¿Com ha dit vostè?... (Admirat.)

LOLA Una declaració tirada per aquest balcó.

AURELI A pesar d'això, encara no trobo la rahó en què fundar el litigi, y segurament no s'ad-

metría la demanda, perquè entre tota la taifa de lladres que hi ha en aquest món, sols a l'amor se li permet qu'entri pel balcó.

LOLA Ara vostè m'ha contestat com un lletrat, però ¿y si jo li consultés com pot consultarse a un amich, què'm diría?

AURELI Senzillament, que una senyora de talent té sempre recursos per lliurarse d'un amor importú.

LOLA ¿De debò?

AURELI ¡A menys que no sigui un perfidiós!

LOLA Jutgi vostè meteix per aquest escrit. (Li dóna la carta.)

AURELI Senyora...

LOLA Ja la pot llegir. (Mentres llegeix Aureli.) (Això serà posarlo entre l'espasa y la paret; veyam com se'n sortirà.)

AURELI (Després d'haver llegit.) No trobo aquí rès que pugui causarli temor. Qui això escriu és veu que l'estima, y per lo tant, sols compassió pot inspirar.

LOLA ¿Y en què's funda vostè?

AURELI Perquè estima y no és correspost.

LOLA ¿Y creu vostè que s'acontentarà ab el silenci y no buscarà medis?...

AURELI Jo, senyora... això si que no ho sé.

LOLA Donchs jo'm creya...

AURELI En semblants casos sols un pot respondre de si meteix.

LOLA (Fiquemli els dits a la boca.) Suposem que vostè és l'amant.

AURELI Senyora, vostè em posa en un apuro.

LOLA (¡Aixís ho crech!)

AURELI Si jo fos el que ha escrit aqueixa carta...

LOLA (¡Ja hi som!)

AURELI Em sembla que sería molt, però molt difícil de renunciar a l'amor que vostè m'hagués inspirat.

LOLA (La cosa comensa a anar bé.) ¿Y si jo li digués a vostè qu'era tart, y que ja estava compromesa?

AURELI Aleshores, si vostè n'estima un altre...

LOLA No tal, no l'estimo, però m'hi caso.

AURELI (Ab calor.) ¿Es casa vostè sense estimar, essent lliure? Lo qu'és ara, si vostè em demanés consell, li diría que fa mal, molt mal, pèssimament.

LOLA (¡Gracies a Déu! ¡Veyam si en sortirem d'una vegada!)

AURELI (Ab calma.) Li prego que'm dispensi, senyora, si m'expresso ab excés de franquesa y violencia. Un és jove...

LOLA No hi ha motiu, queda dispensat. Però sàpiga que hi ha ocasions, a la vida, que una es veu compromesa y obligada a obrar aixís. Jo tenía un plet, que vaig voler transigir. (Aureli fa moviment d'estranyesa.) No, no estranyo que vostè s'admiri de que transigeixi plets quan fa poch m'ha vist tant disposada a pledejar. No soch testaruda, com vostè s'haurà figurat, y en prova d'això, miri, per acabar el plet, consento en casarme ab la part contraria. (S'ha quedat parat y mut.) El meu procurador em deya tot sovint que li semblava que perdríem; encara que jo estich en la creencia que'l meu contrincant se l'havía fet seu. (Treu un rotllo de papers del calaix del buffet.) Y per lo tant, voldría que vostè tingués l'amabilitat de donar un cop d'ull an aquests papers y dirme el séu parer sobre'l particular. (Li dóna els papers.)

AURELI Vostè vol que jo...

LOLA ¿No és vostè advocat?

AURELI Es veritat, però no he tingut cap plet encara.

LOLA No hi fa rès. Aixís el meu serà el primer.

AURELI Serà un honor per mi y auguri de bon comensament el...

ESCENA VII

Dits, DON SILVESTRE y CRISTINA, desde dintre.

SILVESTRE (Desde dintre.) ¿Qu'és a casa la senyora?
CRISTINA (Idem.) Si, senyor, però té visita.
SILVESTRE (Idem.) ¿Visita?
AURELI Em sembla que la demanen. Vé algú.
LOLA Si, és... (el fastigós de mon cunyat), el meu pretendent.
AURELI ¿Em permet que m'emporti aquests papers pera examinarlos?
LOLA (Y per tenir pretext pera tornar.) Si, senyor, ¡no faltaría més!, y li prego que'ls llegeixi lo més aviat possible. (Ab amabilitat y coquetería.)
AURELI Aixís ho faré. (Ab amabilitat.) Als peus de vostè, senyora.
LOLA Li beso la mà. (Es fi y atent; m'agrada.) (Al moment de fer mutis l'Aureli es topa ab don Silvestre, qu'entra foro esquerra.)
SILVESTRE (Brusco.) ¿Qui és aquest jove?
LOLA ¿Li és a vostè més urgent saber qui és aquest jove que'l preguntar per la meva salut?
SILVESTRE Dispensi, però tant fresca y tant roja com la veig, em prova que vostè no pateix de rès, per lo tant, digui'm: ¿Qui és aquest jove?
LOLA Un advocat.
SILVESTRE ¿Un advocat? Y don Ambròs...
LOLA Es un altre advocat. ¿Que no puch tenir jo dos advocats?
SILVESTRE ¿Y perquè... si ja no hi ha plet?
LOLA (Aixecantse.) ¿Què sab vostè?
SILVESTRE ¿No hem transigit, ja? ¿No li he cedit a vostè tots els meus drets a cambi de la seva mà? Precís és que vostè confessi que en aquest negoci hi ha sortit guanyadora y que en mi hi ha trobat circunstancies...
LOLA Agravants.

SILVESTRE Jo anava a dir el contrari.

LOLA Molt senyor meu, ens cal parlar molt abans de que's fassi la nostra boda.

SILVESTRE Donchs jo porto pressa; no descanso ni sossego y en vull sortir aviat.

LOLA Sent aixís, prengui assiento, y esperi assentat, que no's cansarà.

SILVESTRE A més, sàpiga que estich gelós.

LOLA ¡Gelós! ¿Y de qui? ¿Després que m'ha condemnat a la soletat y al silenci, encara pretén aumentar els meus sufriments ab ridiculeses y reconvencions?

SILVESTRE No vull tal cosa.

LOLA Ni jo ho consento. Si vostè és Silvestre de noms y de fets y té un gènit inaguantable, arréglisseles com pugui y no m'amohini ab les seves ridiculeses y extravagancies. Estigui bo. (Mutis foro esquerra.)

ESCENA VIII

DON SILVESTRE y CRISTINA, foro esquerra.

SILVESTRE ¡M'ha deixat plantat! Paciencia, ja li passarà.

CRISTINA (Entrant.) ¡Oh, senyor don Silvestre! ¡Acaba vostè de fer un miracle!... ¡Ha fet riure a la senyoreta!

SILVESTRE ¿Però que no estava de bon humor?

CRISTINA ¡Y ca! ¡Té un dia de *perros!*

SILVESTRE ¿Y tu sabs perquè?

CRISTINA Perquè ha trobat trencats aquests dos plats.

SILVESTRE ¿Plats trencats? ¡Malo! ¡Mal auguri! ¡En passarà alguna de crespa!

CRISTINA ¡Ja sé qui els pagarà!

SILVESTRE ¿Qui?

CRISTINA Vostè.

SILVESTRE ¡Jo! ¿Y per què?

CRISTINA ¿No's casa ab ella?

SILVESTRE Si.

CRISTINA Sempre el marit es el que paga les trencadisses de la senyora.

SILVESTRE Per trèureli el mal humor, la portaré aquesta nit al teatre junt ab sa tia; vaig a comprar un palco.

CRISTINA Bon pensament.

SILVESTRE Diga'm, Cristina: aquest jove que he trobat aquí...

CRISTINA Es un advocat.

SILVESTRE Ja m'ho ha dit ella. Suposo que no'm vindrà pas a fer la traveta; no serà pas un rival, ¿eh?

CRISTINA No'n fa pas la cara.

SILVESTRE No t'hi fixis en la cara, les fesomíes enganyen. Veus, aquí em tens a mi: ¿qui ho diría qu'estich tant enamorat?

CRISTINA ¡Oh! vostè ja en fa la cara de llaminer, ¡traidorot!...

SILVESTRE ¿No es cert que si passa quelcom d'extraordinari m'avisaràs?

CRISTINA Perdi cuydado.

SILVESTRE Vaig corrents pel palco. (Al temps de sortir es topa ab en Bartoldo, que porta un ram de flors que amagarà al veure a don Silvestre. Aquest recula un passos, s'acosta a Cristina y li diu:) ¿Qui és aquest altre jove?

CRISTINA ¡Es... el metge!...

SILVESTRE Essent aixís no hi ha rès que dir. Torno desseguida. (Mutis foro esquerra.)

ESCENA IX

CRISTINA y BARTOLDO, ab un ram de flors.

CRISTINA (Despedint a don Silvestre.) (La del fum... ¡carcamal!) (Dirigintse a Bartoldo.) ¿Segons sembla, avuy t'has proposat comprometre'm?

BARTOLDO ¿Jo? No'n tinch pas l'intenció. Diga'm: ¿qui és aquest escura-llànties que acaba de sortir?

CRISTINA Una mica més de respecte pel que dintre de poch serà el meu amo.

BARTOLDO ¿Aquest es casa ab la senyoreta? ¿Aquest apaga-llums?

CRISTINA Aixís ho diuhen.

BARTOLDO ¡Ay, pobreta, ja la planyo! (Donantli el ram.) *Este ramo te presento,* entre quines flors hi trobaràs la teva xamosa imatge.

CRISTINA Se t'agraheix la francesilla. (Pren el ram.)

BARTOLDO Es una petita prova d'amor. (Fentli una testeta.) ¡Ay, carinyo! el dia que't pugui donar la prova grossa. Per més que no sé si estaré massa acertat en carregarme la pesada creu del matrimoni.

CRISTINA ¿Què dius?

BARTOLDO Que potser em precipito. Ahir, una gitana em va dir la bonaventura y em va assegurar que'm casaría ab una gran senyora. Ara calcula si faig un sacrifici al casarme ab tu: tiro per portes tot el meu pervindre, a menys que tu no siguis una princesa disfressada de fregona, lo que no deixaría de sorpendre'm.

CRISTINA ¿Què t'empatolles?

BARTOLDO El qüento de la gitana.

CRISTINA Veste'n, que ve la senyoreta.

BARTOLDO Adiós. (Va vers el foro.)

CRISTINA Per aquí no, que't veuría.

BARTOLDO ¿Donchs per ahont? Mira, m'amago aquí. (Entra al quarto segona dreta.)

CRISTINA ¡Ay, pobres de nosaltres! (Ràpidament s'amaga Bartoldo, y desseguida surt donya Lola pel fons esquerra.)

ESCENA X

CRISTINA, DONYA LOLA y BARTOLDO, amagat.

LOLA ¿Ja és fòra, don Silvestre?

CRISTINA Si, senyoreta.

LOLA Me n'alegro; deixa'm sola.

CRISTINA Si, senyoreta. (¡Déu meu! ¿com el treuré?) (Preocupada.)

LOLA ¿Que no m'has sentit?

CRISTINA Ja me'n vaig. (Mutis foro esquerra.)

LOLA No hi ha dubte, és correcte, atent y discret. En tot lo que ha dit ha estat bé. Primerament, reservat, animantse gradualment; després, tendresa en les mirades, expressió en les paraules. Sols hi mancava el foch, la vehemencia de la passió.

BARTOLDO (Entreobrint la porta.) (Em confirmo ab lo dit: ¡aquesta viuda és guapíssima! ¡Tira peixet!)

LOLA ¡Pobre jove!

BARTOLDO (¿De qui parlarà?)

LOLA Llegim una altra vegada la carta; ja casi la sé de memoria.

BARTOLDO ¿Una carta? Escoltem.

LOLA (Llegint.) «Ja no m'és possible amagar per més temps el foch d'una passió en que s'abranda la meva ànima...»

BARTOLDO (¡Aquesta carta és la meva! ¡Parem atenció!)

LOLA (Llegint.) «Des del moment que vaig tenir la sort de veure aqueixa cara d'àngel, que tinch la ditxa de contemplar cada dia, ha brollat en el meu pit un amor que sols ab ma vida tindrà fi; y si aqueixos llavis de rosa y coral m'asseguressin no ser refusats els meus sentiments, sería el més felís, el més ditxós dels mortals.» (Parlat.) ¡Y què tenen de ser refusats!...

BARTOLDO (¡Oh ditxa! ¡La predicció de la gitana! ¡Soch estimat!)

LOLA ¡Si serà un excelent marit!...

BARTOLDO (¡Marit! Es cumpleix al peu de la lletra la bonaventura. ¡Y els ximples que no hi creguin!...)

LOLA ¡Tal vegada no serà rich!...

BARTOLDO (Això si que no. Soch de la familia dels pelats.)

LOLA ¿Però què'm fa? Ja'n soch jo.

BARTOLDO (¡Donchs no necessito pas rès més! ¡Adiós, trompa!)

LOLA La veritat és que don Silvestre té empe-

nyada la meva paraula de que seré la seva esposa.

BARTOLDO (¡Això ray! L'hi farem desempenyar.)

LOLA Si ell és veritat que m'estima, medis no li mancaràn per arrencar de don Silvestre la promesa escrita que vaig tenir la debilitat de darli.

BARTOLDO (¡Què la promesa: l'ànima li arrencaré!)

LOLA (Veyent les flors.) ¡Ah! ¡un ram de flors! ¡També serà seu!... (Toca el timbre.)

BARTOLDO (No s'enganya.)

LOLA ¡Que amable qu'és!

CRISTINA (Entrant foro esquerra.) ¿La senyoreta ha cridat?

LOLA ¿Qui ha portat aquestes flors?

CRISTINA (Torbada.) No ho sé.

LOLA (¡Es d'ell, és d'ell! Està vist, no m'oblida un sol instant.) (Mutis foro esquerra.)

ESCENA XI

CRISTINA y BARTOLDO.

CRISTINA Ens hem lliurat d'una y bona, que no l'hagi vist.

BARTOLDO (Sortint del quarto.) ¡Quina ditxa! ¡quina ventura! ¡Ja soch estimat!

CRISTINA ¿Estimat? Poch a poch, senyoret, encara no n'hi he donat paraula.

BARTOLDO (Passejantse ab ènfasis y a grans gambades.) Y aviat seré el seu marit, segons ella meteixa m'ha donat a entendre.

CRISTINA ¡Poca-solta! ¡M'has fet passar una por!

BARTOLDO ¡Y quin ull tenen aquestes gitanes! «Et casaràs ab una gran senyora, y aviat.»

CRISTINA (¿Però què estàs empatollant?) (Cridantli l'atenció.) ¡Senyor don Bartoldo!

BARTOLDO ¡Ah! ¿ets tu?

CRISTINA ¿Que s'ha tocat, que veig que enrahona sol?

BARTOLDO Enrahono de coses que rès importen a les domèstiques.

CRISTINA ¡Ola! ¡quin to!

BARTOLDO (Assentantse.) Es precís, indispensable, obligar a n'aquest silvestre de don Silvestre que retorni el compromís.

CRISTINA (Amoscada.) Escolti, senyor trompa: ¿que's pensa quedarse aquí tot el dia?

BARTOLDO Fassi el favor d'anarse'n a la cuyna, fàmula.

CRISTINA ¿Què dius?

BARTOLDO Però abans em tens de dir ahont viu aquell vellot que fa poch era aquí.

CRISTINA (Ab sorna.) ¿Que parla ab mi, *mossiú?*

BARTOLDO Si, *madam*: em digno dirigirte la paraula.

CRISTINA (Apart, senyalant el cap.) (¡Ay, pobret! ¡S'ha tocat! A n'aquest l'amor el portarà a Sant Boy.)

BARTOLDO Acaba, dòna: ¿ahont viu don Silvestre?

CRISTINA ¿Y què n'has de fer? ¿Que per ventura li tens de despatxar els papers?

BARTOLDO Els seus, no. Els meus, si.

CRISTINA ¡Ah! Ja ho entench. Mira, viu a la cantonada de la dreta, la tercera casa de l'esquerra. (Ab sorna.)

BARTOLDO Entesos; hi vaig corrents. ¡Adiós, fàmula! Per això no t'olvidaré. (Aquesta raspa podría comprometre'm y serà necessari darli les dimissories.) (Mutis foro.)

ESCENA XII

CRISTINA; desseguida AURELI; a poch DONYA LOLA.

CRISTINA (Repetint les paraules de Bartoldo.) Per això no t'olvidaré... ¿Què voldrà dir ab semblant to, aquest tarambana? ¡Oh! y ab quina satisfacció estava assentat. ¡Ni que fos l'amo de la casa! No hi ha dubte, an aquell minyó se li ha fet quelcom al cervell; no hi és tot. (Se sent el timbre de la porta; mutis fons y desseguida surt, acompanyada de don Aureli.) Fassi el favor de pendre assiento,

mentres vaig a avisar a la senyoreta. (Mutis foro dreta.)

AURELI No's queixarà donya Lola de que l'advocat descuydi els seus negocis. ¡Que bonica és! A més d'hermosa, és amable, simpàtica, graciosa, distingida, de conversació agradable que... ¡El meu debut ha sigut ab una clienta superior, que celebro infinitament el seu tracte! ¡Llàstima que's casi ab un home que, segons diu, no estima. Ella. (Surt donya Lola foro dreta.) Senyora, tinch el gust de saludarla y de dirli que ja he examinat aquests papers.

LOLA Corresponch al saludo y li quedo agrahida per la seva puntualitat. ¿Què li ha semblat a vostè aquest plet?

AURELI El meu parer es que vostè tenía un dret indisputable a l'herencia.

LOLA Segons vostè, he fet mal d'acceptar la transacció.

AURELI ¡Tal vegada! Un mal plet és preferible a un mal matrimoni.

LOLA Essent aixís, vostè creu que don Silvestre...

AURELI No sigui digne de vostè.

LOLA ¿Y si el meu cor estigués lliure?

AURELI Avuy, potser si, però ¿qui li pot assegurar que ho estarà demà? Mentres ell pugui parlar, cregui'm, senyora: consulti'l, abans de lligarse eternament per segona vegada. Si a la primera no ha sigut felís, no's vulgui fer desgraciada per reincidencia.

LOLA Els seus, són consells molt lògichs, molt prudents, però, ¿y no's dèu també escoltar la veu de la conveniencia?

AURELI No, senyora; perquè és difícil agermanarla ab la de l'amor. Sobre tot, sempre és millor el deixarse enganyar per l'amor que per un càlcul fret y positiu. Jo li puch assegurar que may em casaría sinó ab una dòna que possehís tot el meu carinyo.

Les operacions aritmètiques, en el matrimoni, són sempre caus de rahons. Sols en l'amor resideix la suprema y verdadera felicitat.

LOLA (Ara si que s'esplica.) Veritat és que vostès, els homes, tenen el dret d'elecció, mentres que nosaltres, les dònes, estem obligades a esperar, y quan el temps passa y ningú es presenta...

AURELI Però quan són senyores que, com vostè, estàn dotades de talent y hermosura, ningú pot permanèixer indiferent a tant poderosos atractius. Ditxós qui pogués arribar a fer compendre a vostè tots els encants d'una passió tendra y pura. (Això ho dirà ab to d'enamorat coquetejant.)

LOLA ¡Però si ja li he dit a vostè que estava compromesa!

AURELI Si, senyora, ja ho sé. No per amor, per càlcul, y en aquest cas, els càlculs es tiren per terra. El que tingués la sort de ser estimat per vostè sabría molt bé ferli retornar la promesa impertinenta que en malhora va donar.

LOLA ¿Y creu vostè que ho conseguiría?

AURELI Fassi la prova.

LOLA Donchs bé: si el que jo estimo volgués lliurarme d'aquest compromís...

AURELI ¿Y qui és aquest ditxós mortal?

LOLA Es... el que m'ha enviat aquest ram de flors y el que ha escrit la carta que vostè ha llegit.

AURELI ¡Ja! el que ha escrit... (¡Tonto de mi! Ja ni me'n recordava... ¡Treballava per compte d'altri!)

ESCENA XIII

Dits y DON SILVESTRE.

SILVESTRE (Entrant pel fons, saludant.) Permeti'm, estimada Lola, que li ofereixi un palco pera

anar aquest vespre al teatre. (Saluda a Aureli.)

LOLA (Bona ocasió pera resoldre l'assumpto.)

SILVESTRE Suposo que no tindrà inconvenient en que jo les acompanyi. En l'estat que'ns trobem, rès té de particular que un futur...

LOLA (Ell meteix planejarà la qüestió. Deixemlo dir.)

SILVESTRE Y tota vegada que dintre pochs dies tenim de casarnos, no crech que hi hagi cap inconvenient. (Dirigintse a Aureli.) ¿No és veritat, cavaller?

AURELI Es natural. (Ab indiferencia.)

SILVESTRE Y ho és tant més, quan tinch en el meu poder la seva formal promesa per escrit.

LOLA ¿Y persisteix vostè en ferme cumplir aquesta paraula escrita?

SILVESTRE Ara més que may. ¿Y perquè no?

LOLA Y si aquesta promesa hagués sigut arrencada en un moment d'alucinació, y ara jo autorisés a algú pera obligarli a tornàrmela, ¿què faría?

SILVESTRE (Aparentem energía.) El que tingués l'atreviment de disputarme tant preciós tresor, abans li arrencaría la vida. (Mirantse a Aureli.) (Dèu ser aquest.) De cop y volta, a la primera insinuació, acudiría al terreno de les armes. (Fem el valent, y veyam com ho pren.)

LOLA ¿Un desafío? (¡Si, és el que temía!) (Durant aquesta escena donya Lola mira de tant en tant a Aureli, que fa el posat trist, però tranquil.)

AURELI (¡Quin fanfarrón! ¡No sé què daría de ser el provocat!)

SILVESTRE Y advertiría al meu rival que tinch el pols segur pera la pistola, y no m'és desconegut el maneig del sabre.

AURELI (Fanfarrón y covart.) (Ab to de burla.) Celebro molt que posseheixi vostè tant rares habilitats. ¡Déu ens lliuri de les seves mans!...

LOLA (¡Y és això tot el que li contesta!)

SILVESTRE Estich segur que'l mataría.

AURELI Y faría vostè molt santament. (¡Si jo pogués!...)

SILVESTRE Aixís és, que aconsellaría a qui fos, que renunciés a les seves pretensions.

AURELI Això és lo que dèu fer vostè per humanitat, y el seu contrincant per respecte.

LOLA ¡Ah! (Admirada.)

SILVESTRE (Ab fanfarronada.) ¡Jo'm conech, y sé que faría desgracies!

AURELI Veig, senyora, que la meva visita es fa massa llarga y sentiría que's fes molesta, y com, per altra part, té vostè aquí un defensor valent, ab el seu permís em retiro. (Ab una mirada de desprecí a don Silvestre.) (¡Si no me'n vaig, aquest tipo surt pel balcó!) (Saluda, y fa mutis pel fons.)

ESCENA XIV

DONYA LOLA y DON SILVESTRE.

LOLA (¡Sembla impossible! ¡Covart un home jove! ¡No, no pot ser! ¡No s'esplica!)

SILVESTRE ¡Confessi, donya Lola, que vostè ha volgut posarme a prova!

LOLA Si, y ha sigut una prova ben crudel.

SILVESTRE Y ara que s'ha pogut convèncer de la sinceritat del meu amor, de la meva bravura y arrogancia, ¿deixarà de fixar el dia de la meva ventura?

LOLA No veig la seva bravura ni admiro la seva arrogancia, sinó una conducta odiosa per mi.

SILVESTRE ¡Salta a la cara! Si acabo d'exposar la vida per vostè, ¿què més vol?

LOLA Voldría, senyor meu, no ser joguina de les seves ridícules fanfarronades; voldría que no m'amohinés més, anyadint que si fins ara vostè m'ha sigut indiferent, desde aquest moment m'és empalagós, an-

tipàtich, insoportable, senyor valent, y si àb tot lo que acabo de dirli no n'hi ha prou, hi afegiré que n'estimo un altre. (Mutis segona dreta.)

ESCENA XV.

DON SILVESTRE y BARTOLDO.

BARTOLDO (Pel fons, que haurà sentit les darreres paraules de donya Lola.) (¡Anda, palili! Y no se n'amaga. No necessita el meu permís, pera ferho saber a tothom.)

SILVESTRE Es increíble que m'aborreixi.

BARTOLDO (Donchs a mi em sembla la cosa més natural del món.)

SILVESTRE ¿Y qui serà aquest tipo qu'ella diu que estima?

BARTOLDO (Presentàntseli.) Un servidor de vostè.

SILVESTRE ¿Vostè, el seu metge?

BARTOLDO ¿Y qui li ha dit a vostè que jo soch metge?

SILVESTRE ¿Es a dir que vostè no és metge?

BARTOLDO Ni metge, ni menescal; però vagi alerta, que potser sigui curandero.

SILVESTRE ¿Quin teixit d'embolichs és aquest?

BARTOLDO Aquí no hi ha més embolichs que l'embolich de vostè, de voler entrar al cel a pesar dels sants. ¿Que no's veu? ¿Que no té mirall a casa seva?

SILVESTRE Si, senyor, que'n tinch. ¿Per què?

BARTOLDO ¿Encara diu perquè, senyor estantís? ¿No veu que ja és passat de tant madur, y a la senyora no li agraden els albercochs madurs? Miri'm a mi, ara: ¿ho veu? Vert, jove, bon mosso, y per lo tant retiri's, que pendrà mal. Jo soch el preferit, donya Lola m'estima, es casa ab mi, y d'aquí a dotze mesos farà un any.

SILVESTRE ¿Es casa ab vostè?

BARTOLDO ¿No l'hi he dit? ¿que vol que l'hi repeteixi? ¡mala negada! (Comensant a enfadarse.)

SILVESTRE Però... sàpiga...

BARTOLDO Si, ja ho sé, don Pirlimplín, que vostè té en el seu poder una promesa escrita del seu puny y lletra. An això anem. Fa dugues hores qu'estich de plantó a la porta de casa seva pera resoldre aquest assumpto, y tota vegada que'l trobo aquí enllestirem la feyna desseguida.

SILVESTRE ¿Y què té vostè de dirme?...

BARTOLDO No més dugues paraules. ¿Vostè hi està bé en aquest món?

SILVESTRE Per ara... sembla que si.

BARTOLDO Donchs si vol continuar empadronat aquí. fassi el favor del compromís d'aquesta senyora, o sinó li faré pendre cèdula d'uns altres barris.

SILVESTRE ¿D'ahont?

BARTOLDO De la vora de câ'n Tunis, dessota Montjuich.

SILVESTRE ¡No'm fassi riure! ¿De quina manera em farà fer el traslado?

BARTOLDO (Treyentse un revòlver.) Per medi d'aquest agent executiu, y de la conductora ja se'n cuydarà el govern. Apa, enllestim. (Decidit.)

SILVESTRE No porti tanta pressa. (Ab calma.)

BARTOLDO ¡Què tantes camàndules! Esculleixi: el paper o el plom.

SILVESTRE ¿Y si jo li acceptés el desafío?

BARTOLDO ¿Que no ho veu que fa pudor de cementiri y està carregat de por? ¿Que ja ha fet testament?

SILVESTRE ¿Por, jo? (¡Si em sentís donya Lola! Trayem aquest d'aquí.) Jove, jo la por no l'he coneguda may... però ¿sab? la prudencia... Anem, sortim d'aquí y potser ab les esplicacions... (Agafa a Bartoldo del bras y se l'emporta.)

BARTOLDO (Veyentlo tant gallina.) Abans li havía preguntat si havía fet testament, y ara li pregunto: ¿vostè... (Mutis pel foro tots dos.)

ESCENA XVI

CRISTINA, DONYA LOLA y CRIAT.

CRISTINA (Sortint de l'habitació de donya Lola, segona dreta.) ¡Calla! ¿En Bartoldo de brasset ab don Silvestre, com dos bons amichs? ¿Què serà això? ¿Li correrà els papers del casori? Potser vol apendre de solfa, pera distreure a la senyoreta quan sigui el seu marit.

LOLA (Entrant y sentint les darreres paraules de Cristina.) Escolta, Cristina: fesme el favor de no parlarme may més de marits y mullers, de casaments ni de rès que s'hi assembli.

CRISTINA (¡Malo! ¡ja tornen a córrer nuvolots! ¡T'ant serè que estava!)

LOLA (¡Quin desengany! ¡May podía figurarme que don Aureli es portés com s'ha portat! ¿Serà que no'm creu digne de ser disputada, fins a truch d'afrontar un perill?)

CRISTINA (Acostantshi.) ¿Quin vestit vol que li tregui per anar al teatre?

LOLA Cap; no hi vaig.

CRISTINA Don Silvestre la vindrà a buscar.

LOLA Quan vingui, dígali que he sortit. (S'assenta.) Que se'n torni.

CRISTINA ¿Y al vehí, què li dich, si torna?

LOLA Aquest... no tornarà.

CRIAT (Foro esquerra.) Senyora, una carta pera vostè.

CRISTINA (Prenent la carta al criat y donantla a donya Lola. Mutis el criat.) La lletra és de don Silvestre.

LOLA ¿Què m'escriurà, ara, aquest impertinent? (Obrint la carta.) Veyam: ¡Verge santa! ¿què és el que llegeixo?

CRISTINA ¿Es, en efecte, de don Silvestre?

LOLA Si, y escolta el que'm diu: (Llegeix.) «El jove a qui vostè estima y que és l'encarregat d'exigirme la devolució del docu-

ment, promesa de matrimoni de vostè, que adjunt acompanyo, es troba a casa meva donantme a escullir entre trencarme l'espinada d'una garrotada o la renuncia formal de la mà de vostè. Com que me les hech ab un jove brutal, per més que vostè no ignora que a mi rès em fa por, ja que'l cor de vostè és d'un altre, cedeixo tots els meus drets a favor del que vostè estima.» (Parlat.) ¿Li haurà dit don Aureli que l'estimo?

CRISTINA No deixarà de ser una indiscreció. (Truquen; surt Cristina y torna desseguida foro esquerra.) Es ell, senyoreta. ¿Vol que li digui que no hi és?

LOLA ¡No, feslo entrar! (Dèu venir a buscar la recompensa.) (Mutis Cristina pel fons.)

ESCENA XVII

DONYA LOLA y AURELI.

AURELI Senyora, vinch a despedirme, y encara que li sembli pesat, dispensi'm perquè no he pogut resistir el desitj de saludarla per darrera vegada.

LOLA ¿Es dir que vostè marxa?

AURELI No puch de menys.

LOLA ¿Què vol dir vostè ab aquest no puch de menys?

AURELI Per favor, no m'ho fassi dir.

LOLA Al contrari; li prego, li suplico, y si pogués li exigiría, que m'expliqués a què vé aquesta marxa tant sobtada.

AURELI Es que...

LOLA ¿Tant li costa de d'rho?

AURELI Si, senyora, tant em costa, per més que la frase és molt fàcil de pronunciar; sols té aquestes tres paraules: ¡Jo l'estimo!

LOLA Si no és més que això, ja ho sabía. No'm ve de nou.

AURELI ¡Serà possible!... ¿Vostè ho havía endevinat?

LOLA ¿Creu vostè que podía quedar amagat un amor del que me n'ha donat tantes proves?

AURELI ¿Jo, proves?... (Parat, assombrat.)

LOLA La darrera, sobre tot. Sàpiga, per la seva gran satisfacció, que acabo de rebre una carta de don Silvestre.

AURELI ¿De don Silvestre?

LOLA No sé a què vè, ni a què conduheix, tant dissimular, y confesso que m'estranya el seu llenguatge; perquè, ¿vol dirme què significa aquesta marxa, aquesta despedida, precisament després de lo que ha ocorregut? ¿Vol vostè, per ventura, que pera retenirlo al meu costat li digui que'm satisfà el seu amor, que m'agrada, y acabi per confessarli que també l'estimo?

AURELI (Content.) ¿Com?... ¿Serà veritat? ¿Soch correspost?

LOLA Si no fos, si no tingués altre motiu, ho tindría de fer pera remediar l'escàndol que vostè ha causat.

AURELI ¿Jo?...

LOLA Amich meu, no fassi tant el desentès. ¡Vostè ho ha tirat tot a rodar! Debuta trencantme dos plats, trenca desseguida el projecte del meu matrimoni ab don Silvestre, y no content ab tanta trencadissa, em trenca la meva reputació, publicant y dihent per tot arreu que jo l'estimo.

AURELI ¡Senyora!... ¿Vostè ha pogut creure?...

LOLA Totes aquestes malifetes, ¿per què negarles, si en tinch proves sobrades?

AURELI Ab tot, jo li asseguro...

LOLA ¡Oh! ¡això ja passa de la ratlla!...

AURELI (Veyent que ella va per enfadarse.) Donchs bé, senyora; fassi's càrrech que no he dit rès; vostè té rahó; tot és cert. (Donantli per la banda.)

LOLA ¡ Gracies a Déu que confessa ! ¡ Home, no sigui tant modest !

AURELI Ja que he escoltat d'aquests divins llavis que vostè m'estima, ja estich satisfet, convindré en tot, y confessaré tot el que vostè vulgui.

CRISTINA (Desde dintre.) No hi és ; és fòra, senyor don Silvestre.

LOLA (A Aureli.) Aquí ve qui el deixarà a vostè per embustero si persisteix en negar.

ESCENA XVIII

Dits, CRISTINA y DON SILVESTRE.

CRISTINA (Desde la porta.) Ja li he dit qu'és fòra ; ha sortit.

SILVESTRE No'm vinguis ab cuentos, que no't crech.

LOLA (A Cristina.) Deixa'l entrar.

SILVESTRE (Entrant.) ¿Ho veus, trapassera, si hi és? ¡ Ja ho sabía !

CRISTINA (Cremada.) Donchs perquè ho preguntava, si ho sabía...

SILVESTRE (Já a dintre.) Permeti'm, donya Lola, que li dongui l'enhorabona. Té vostè un galdós amant. Pera arreplegar un tipo com aquell no's necessiten empenyos, ni desairar homes com jo.

LOLA ¿Què vol dir?

SILVESTRE Vull dir qu'és un tipo estrafalari y mal educat. (A Aureli.) ¿No és veritat, senyor?

AURELI Si aquesta senyora ho exigeix, diré que si. Avuy estich disposat a dir a tot *amén*.

SILVESTRE Si al menys l'afortunat fos vostè... ja fóra una altra cosa..., sería molt més enrahonat.

LOLA ¿Què vol dir, si fos ell?...

SILVESTRE Que si fos aquest cavaller, el meu amor propi no'n valdría de menys, però l'altre, aquell pela-canyes, francament, no ho comprench, ni li alabo el gust.

LOLA (Desorientada.) ¿Però de quin altre parla? Entenemnos d'una vegada.

SILVESTRE D'aquell poca-vergonya, d'aquell innoble matón, que ab un descaro sens igual em feu escríureli la carta y retornarli el compromís. Mírisse'l, ara entra.

ESCENA XIX

Dits y BARTOLDO, ridículament vestit.

LOLA ¿Qui és aquest home?

CRISTINA (Ara es descobrirà tot.)

SILVESTRE ¿Qui vol que sigui? El futur marit de vostè.

BARTOLDO (Ab gran reverencia.) ¡Servidor! (Ab molt descaro.)

LOLA ¿Però d'ahont surt aquest tipo?

BARTOLDO (Ab reverencia.) ¡Servidor!

LOLA (A don Silvestre.) Y vostè assegura qu'és...

SILVESTRE El seu futur.

BARTOLDO ¡Servidor!

LOLA ¿Aquest maniquí, el meu futur?... ¡Ja, ja, ja!... (Rient com una boja.)

CRISTINA ¡Ell, de la senyoreta!... ¡Ja, ja, ja!... (També rihent.)

BARTOLDO ¿Puch saber perquè riuhen, vostès? (Amoscat.)

CRISTINA Home, si, perquè... ¡Ja, ja, ja! (No podent acabar la frase de tant riure.)

SILVESTRE (Serio a donya Lola.) ¡Com! ¿Y vostè assegura que no és aquest?

LOLA ¿Que's pensa que m'he tornat ximple? ¿Que no ho veu? (Senyalant la fatxa de Bartoldo.)

SILVESTRE (A Bartoldo, cuadrantse.) Senyoret, fassi el favor de dirme ab quin dret m'ha obligat a renunciar a la mà d'aquesta senyora. (Volent fer el valent.)

BARTOLDO ¿Encara gosa a piular? ¡Si torna a badar boca (Amenassantlo.) d'una xarpada li escurso els set mesos y mitj de vida que li

queden ! Si li vaig arrencar la renuncia fou perquè hi tenía dret.

TOTS ¡ Ell !

BARTOLDO Si, senyors ; jo, jo meteix ; ab el dret de l'home estimat. No fa gaire que, amagat en aquell quarto, aquesta senyora...

LOLA Ja comenso a entendre.

BARTOLDO Va llegir una carta...

LOLA Es veritat.

AURELI Que vostè va creure qu'era meva...

BARTOLDO Y que va ser escrita per mi...

CRISTINA Y dirigida a una servidora, com també el ram de flors...

BARTOLDO Cristina, calla, que'm perts.

CRISTINA (A Bartoldo.) Al contrari, et guanyo.

LOLA Però com s'esplica que aquesta carta...

CRISTINA ¿Vingués a les seves mans? Senzillament : jo vaig trencar els plats, y no volent carregar ab el mort, pera dissimular vaig posar la carta ab la pedra a damunt dels trossos, y lo demés vostès ja ho saben.

AURELI ¿De modo que aquests plats trencats han fet la felicitat de molts?...

LOLA (A Aureli.) La nostra sobre tot.

CRISTINA Y la meva, perquè jo, senyoreta, gracies a la trencadissa em caso ab aquest trapella.

LOLA Ab el meu agrahiment y mil duros de dot.

CRISTINA Mercès, senyoreta. (A Bartoldo.) ¡ Ja ho sents !...

BARTOLDO Compraré una trompa nova, y tindré dòna y trompa noves.

SILVESTRE Y jo, ¿quin paper hi faig, quin pito hi toco a tot això?

BARTOLDO Vostè, aquí, hi té un paper important. Vostè paga els plats trencats.

SILVESTRE ¡ Jo !... (Protestant.)

BARTOLDO Paga els plats trencats, es queda els trossos, y muixoni. ¡ No sempre el qui trenca paga !

TELÓ

Obres del mateix autor

Bona nit y bona hora, apropòsit còmich-lírich en un acte.
Estiguin bons, monòlech.
A cavall del dimoni, monòlech.
R. Bertràn, mestre d'esgrima, monòlech.
A reveure, monòlech.
Un marquès enmanllevat, comedia en un acte.
Las moscas, sainet en un acte y tres quadros (inèdit).
El general Bum... Bum..., comedia en dos actes.
Els poruchs, comedia en dos actes.
El gos bulldog, pas de comedia en un acte.
La fi del món, ignocentada en un acte y dos quadros.
El pare pròdich, fantasía còmica en un acte.
La cassa de la guatlla, comedia en un acte.
Aucellots de rapinya, comedia en un acte.
¡Bessonada!, humorada en un acte.
En Pau de les calces curtes, comedia en un acte.
Tot ha anat bé... és un noy, comedia en un acte.
L'hostal de la llebra, comedia en un acte.
La torre dels sustos, comedia en un acte.
El pare postís, comedia en un acte.
Garrotada de cego, comedia en un acte.
¡Trencadissa!, comedia en un acte.
Compte corrent, comedia en un acte.
La clau de la caixa, comedia en un acte.
La taca de cafè, comedia en tres actes.
El testament de la tia, comedia en tres actes.
La marquesa de Stephanotis, comedia en tres actes.
La cambrera, comedia en tres actes.
La pesca dels llagostins, comedia en tres actes.
El marquès de Fontalba, comedia en set actes.

Biblioteca Teatre Popular
Librería F. ALUM. - Boters, 7 y 9 - Barcelona
MILLÁ
S. Pablo, 21-B BCELO

OBRES CATALANES

La sala de rebrer
Un beneyt del cabàs
Lo ninot de mollas
L'agencia d'informes comercials
Un pa com unas hostias
Toreros de pega
Las huelgas, o els amos y els dependents
A sants y a minyons...
Mala nit
De panxa al sol
Viatge de boda
Sense argument
La criada nova
El niu d'aucellets
La gent del ferro
A câ la modista
L'últim grahó
L'hereu Pruna
La manta
La qüestió son quartos
La meva senyora
En Pau de les calces curtes
Un vagó
Toreros d'hivern
La guerra a casa
Un bateig a cops de punys
La torre dels sustos
Si, senyors
La mà de mico
Una cova de lladres
Un sabi per forsa
¡Trencadissa!